

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА

Извештај за треће тромесечје 2018.

Београд, новембар 2018.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита, и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају на питања о промени кредитних стандарда¹, као и о утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу сумирани су резултати анкете спроведене од 1. до 17. октобра 2018. године. У анкети су исказани ставови представника банака о променама током трећег тромесечја 2018. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у четвртом тромесечју 2018. године. У анкети су учествовали представници 26 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака чини преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су они *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У анализи резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима.....	4
2. Кредити становништву.....	6
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	6
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима	8

Резиме

Резултати анкете показују да су **стандарди по којима су одобравани кредити** привреди, након ублажавања у Т2, током Т3 очекивано остали непромењени. Истовремено, кредитни стандарди становништву у Т3 су ублажени, првенствено под дејством конкуренције, веће спремности на преузимање ризика и нижих трошкова извора за кредите.

Услови по којима су одобравани кредити привреди и становништву у Т3 били су повољнији по готово свим критеријумима, при чему се ублажавање у највећој мери односило на нижу цену и дуже рокове отплате кредита. Поред тога, код привреде су повећани и максимални износи кредита, а код становништва су смањени захтеви у погледу колатерала.

Банке су оцениле да је током Т3 **порасла тражња** привреде за кредитима, што је вођено потребама за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција. Истовремено, потребе за рефинансирањем и куповином непокретности утицале су на раст тражње становништва за динарским готовинским и девизним стамбеним кредитима.

Банке очекују да се у Т4, првенствено под утицајем конкуренције, кредитни стандарди и привреди и становништву ублаже. Поред тога, очекивано је да цене кредита у Т4 буду ниже за оба сектора. Требало би да се код привреде даље продужи рочност, а код становништва да се смање захтеви у погледу колатерала. Такође, очекује се и даљи раст тражње за кредитима и привреде и становништва, који ће бити вођен готово истим факторима као у Т3.

Табела 1. Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т3 2018.	Т4 2018. (очекивања)	Т3 2018.	Т4 2018. (очекивања)
Привреда	-	↗	↗	↗
Мала и средња предузећа	-	↘	↗	↗
Велика предузећа	-	↗	↗	↗
Пољопривредници	-	-	-	↗
Становништво	↘	↘	↗	↗
Готовински (динарски)	↘	↘	↗	↗
За рефинансирање (динарски)	↘	↘	↘	↗
Стамбени (девизни)	↘	-	↗	↗
Потрошачки (девизни)	-	-	↘	↗

Легенда:

- ↗ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↗ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- Без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↘ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↘ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете указују на то да су стандарди по којима су одобравани кредити привреди, након што су ублажени у Т2, током Т3 остали готово непромењени – што је у складу са очекивањима за Т3 изнетим у претходној анкети. Ипак, оцена банака јесте да је већина фактора који утичу на кредитне стандарде деловала у смеру ублажавања, посебно резултати на решавању проблематичних потраживања, конкуренција у банкарском сектору, спремност за преузимање ризика и позитивна очекивања у погледу опште привредне ситуације.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

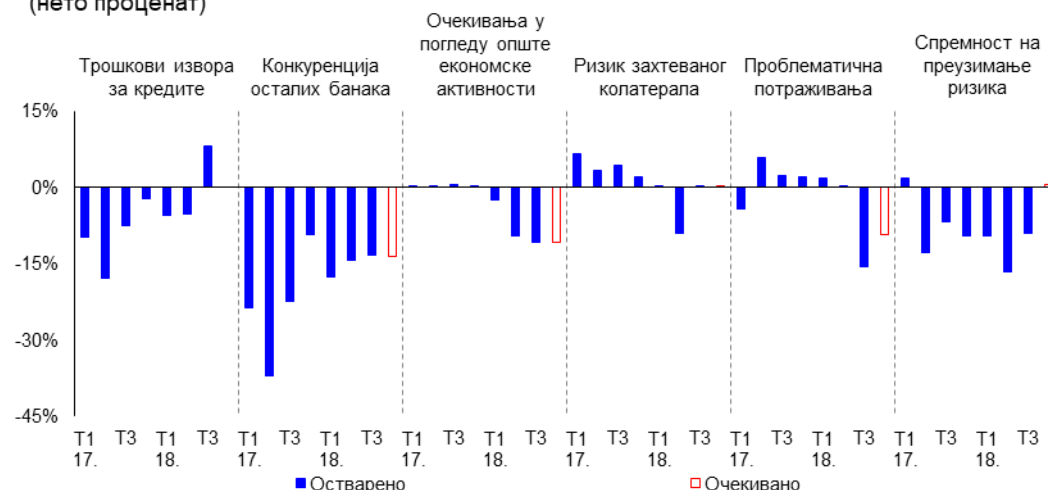

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Банке очекују да се у Т4 благо ублаже кредитни стандарди – првенствено под дејством конкуренције у банкарском сектору, позитивних очекивања у погледу опште привредне ситуације и наставка решавања проблематичних потраживања.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Резултати анкете показују да је и током Т3 настављен тренд ублажавања услова за одобравање кредита привреди. Ценовни услови су били повољнији и на динарске и на девизне кредите. Истовремено, банке су повећале рочност и максимални износ кредита и смањиле захтеве у погледу колатерала (код девизних кредита). Услови кредита су ублажени за сва предузећа, при чему се оно у већој мери односило на велика предузећа.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

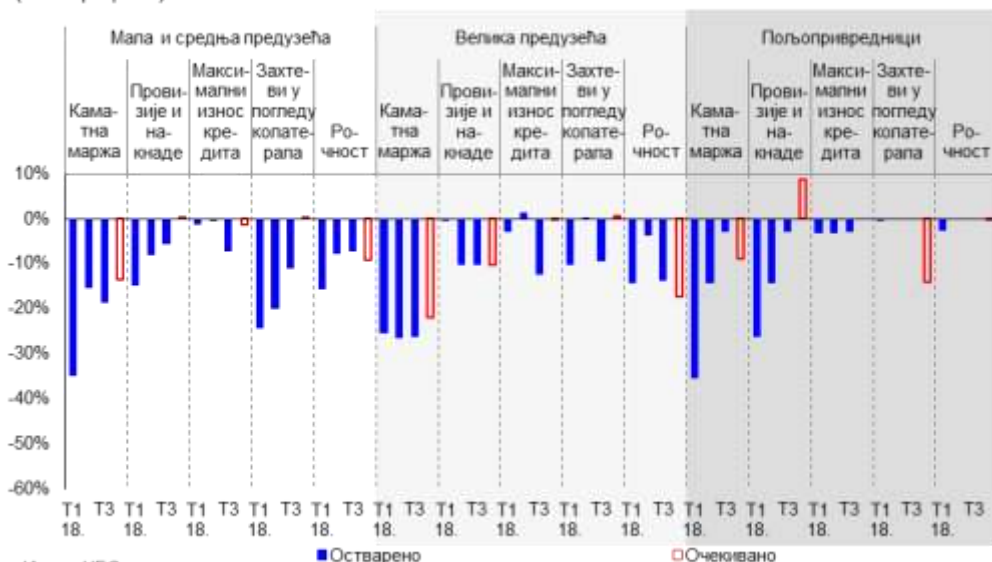

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

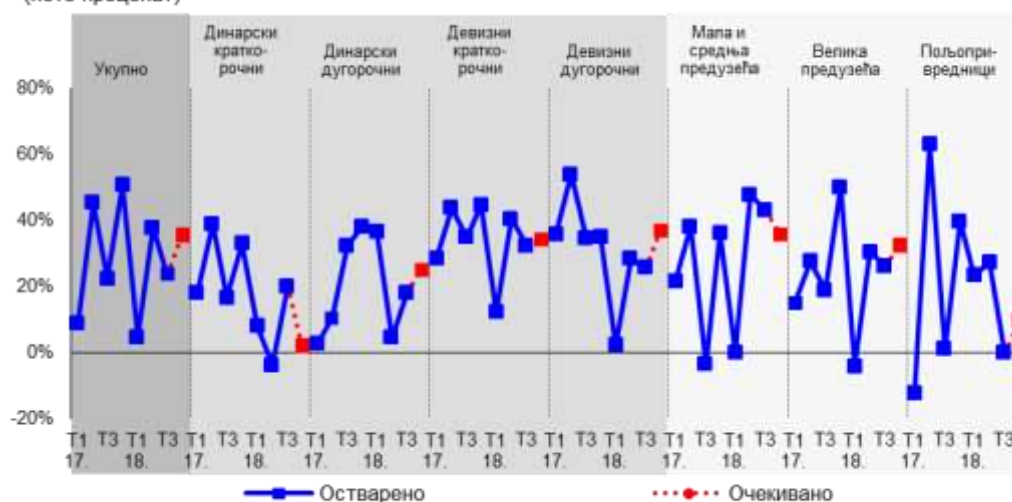
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Банке очекују наставак ублажавања услова кредита и током Т4, чему ће пре свега допринети даље ублажавање ценовних услова (ниже каматне марже и провизије) и продужење рочности кредита.

1.3. Тражња привреде за кредитима

Према резултатима анкете, банке су у Т3 приметиле раст тражње привреде за кредитима. Тражња је у већој мери била усмерена ка девизним кредитима, а водили су је мала и средња предузећа.

Промена тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Оцена банака јесте да је раст тражње привреде за кредитима у ТЗ првенствено био мотивисан потребом за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција. Поред тога, одређен број банака цени да је раст тражње био резултат и атрактивности њихове понуде (у односу на конкуренцију).

За Т4 банке очекују израженији раст тражње привреде за кредитима, који ће првенствено бити усмерен ка дугорочним девизним и динарским кредитима, а готово равномерно распоређен између великих, малих и средњих предузећа. Потребе за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција, као и реструктурирањем својих обавеза наставиће позитивно да доприносе расту тражње.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да је оцена банака да је тренд ублажавања кредитних стандарда становништву, који је присутан у претходне три године, настављен и током ТЗ. Ублажавање кредитних стандарда првенствено се односило на најзаступљеније категорије кредита – динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, као и девизне стамбене кредите. Код мањег броја банака, ублажени су и динарски потрошачки кредити, док код осталих категорија – динарских стамбених, девизних потрошачких и готовинских кредита (укључујући и кредите за рефинансирање) није било промене у кредитним стандардима. Према оцени банака, конкуренција у банкарском сектору, већа спремност на преузимање ризика и нижи трошкови извора за кредите главни су фактори који су допринели ублажавању кредитних стандарда.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

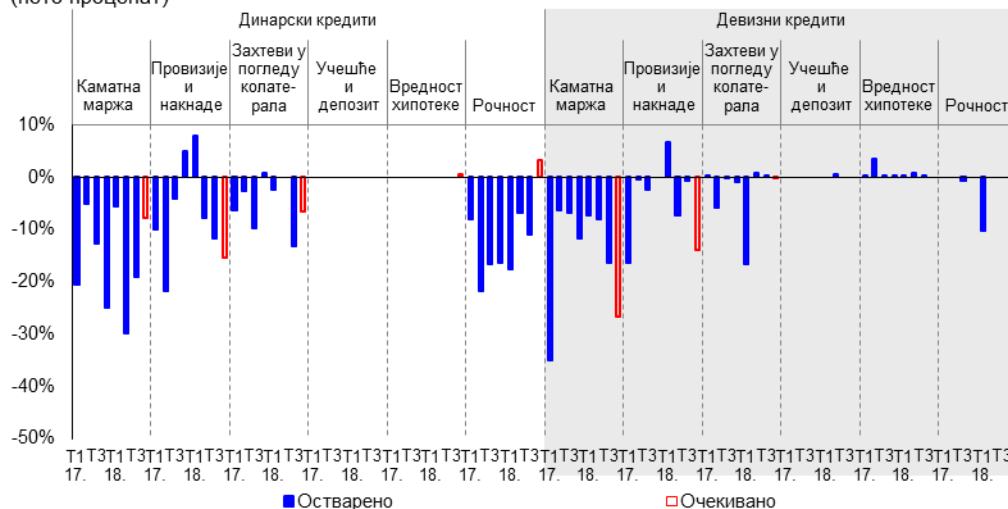
За Т4 банке очекују даље ублажавање кредитних стандарда за динарске кредите становништву, које ће првенствено подстаћи конкуренција у банкарском сектору и нижи трошкови извора финансирања.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Ценовни услови по којима су одобравани кредити становништву у Т3 били су ублажени и за динарске и за девизне кредите. Поред тога, банке су код динарских кредита смањиле захтеве и у погледу колатерала и продужиле рокове отплате кредита.

Банке очекују да се у Т4 даље ублаже ценовни услови кредитирања становништва, при чему ће понуда за клијенте бити повољнија и по основу смањених захтева за колатерал. С друге стране, након дужег периода током којег су банке продужавале рочност кредита, за Т4 се очекује да ће услов у погледу рочности кредита становништву бити пооштрен.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

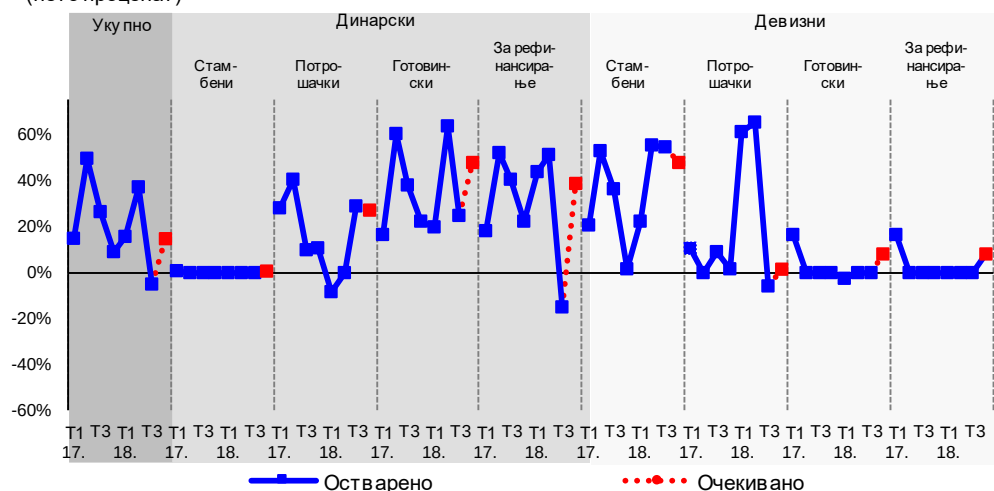
* Позитивна вредност указује на пооштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.3. Тражња становништва за кредитима

Резултати анкете показују да је током ТЗ тражња становништва за кредитима благо смањена. Међутим, посматрано по појединачним категоријама кредита, примећена су опречна кретања – раст тражње за девизним стамбеним кредитима, динарским готовинским и потрошачким кредитима, а пад тражње за динарским кредитима за рефинансирање и девизним потрошачким кредитима.

Промена тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

Као и у претходним тромесечјима, тражња је била вођена потребом за рефинансирањем, као и куповином непокретности, која је додатно подржана позитивном ситуацијом на тржишту некретнина.

Банке очекују раст тражње становништва за кредитима током Т4, који ће, уз потребе становништва за рефинансирањем и куповином некретнина, бити вођен и потребом за куповином трајних потрошних добара.